

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตน
กับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา*

A STUDY EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-EFFICACY
PERCEPTIONS AND PROFESSIONAL COMPETENCE AMONG FOURTH-
YEAR STUDENT TEACHERS AT SCHOOL OF EDUCATION, UNIVERSITY
OF PHAYAO

น้ำฝน กันมา¹ และ วิลาวลัย สมยาโรน²

Namfon Gunma¹ and Wilawan Somyaron²

¹⁻²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²School of Education, University of Phayao, Thailand

Corresponding Author's Email: wilawan.so@up.ac.th

วันที่รับบทความ : 24 พฤศจิกายน 2568; วันแก้ไขบทความ 5 มกราคม 2569; วันตอบรับบทความ : 7 มกราคม 2569

Received 24 November 2025; Revised 5 January 2026; Accepted 7 January 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา 2) ศึกษาระดับสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฯ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฯ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2568 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Citation:

* น้ำฝน กันมา และ วิลาวลัย สมยาโรน. (2569). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(1), 354-365.

Namfon Gunma and Wilawan Somyaron. (2026). A Study Examining The Relationship Between Self-Efficacy Perceptions And Professional Competence Among Fourth-Year Student Teachers At School Of Education, University Of Phayao. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(1), 354-365.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

จำนวน 222 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และด้านสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฯ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.44)
2. ระดับสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฯ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฯ ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = .781^{**}$)

คำสำคัญ: การรับรู้ความสามารถของตน, สมรรถนะวิชาชีพครู, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The purposes of this research were to 1) examine the level of self-efficacy perception among fourth-year student teachers at the College of Education, University of Phayao; 2) investigate the level of professional teaching competency during their teaching practicum; and 3) explore the relationship between self-efficacy perception and professional teaching competency. The participants consisted of 222 fourth-year student teachers enrolled in the academic year 2025 at the College of Education, University of Phayao. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at a 95% confidence level, and simple random sampling was employed. The research instrument was a five-point rating

scale questionnaire designed to assess the relationship between self-efficacy perception and professional teaching competency. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) for the self-efficacy perception section ranged from .67-1.00, with a reliability coefficient of 0.87. The IOC for the teaching competency section ranged from .67-1.00, with a reliability coefficient of 0.85. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings indicated that

1. the overall level of self-efficacy perception among student teachers was high ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.44)

2. the overall level of professional teaching competency was high ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49)

3. self-efficacy perception was highly and positively correlated with professional teaching competency ($r = .781^{**}$, $p < .01$).

Keywords: self-efficacy perceptions, professional competence, teaching Practicum

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะสำเร็จได้นั้นสมรรถนะของครูเป็นตัวแปรสำคัญ หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้กำหนดกรอบสมรรถนะของครูไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ ทั้งนี้สถาบันผลิตครูจึงต้องมีการกำหนดสมรรถนะของนิสิตครู ซึ่งสมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล โดยที่ครูสภาได้กำหนดไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้ในเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) คุณลักษณะความเป็นครู และ 4) ความสัมพันธ์กับชุมชน สมรรถนะครูจึงจำเป็นต่อการปฏิบัติวิชาชีพครูให้บรรลุอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้การรับรองปริญญา และประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพครูของสถาบันต่าง ๆ การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนิสิตครูให้มี ความรู้ ความสามารถ จึงต้องให้ความสำคัญ

แก่กระบวนการเรียนการสอนควบคู่กับการปลูกฝัง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะวิชาชีพ ดังนั้นนิสิตครูควรมีความตระหนักและรับรู้ในสมรรถนะตนเอง

โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ 1) ความเชื่อในตนเอง (Locus) เกิดจากการรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) องค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้จะส่งเสริมให้บุคคลแน่วแน่ในความสำเร็จและลดความผิดพลาดจากการกระทำ 2) ความมั่นคง (Stability) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังและเป้าหมายของบุคคลความคาดหวังเกิดจากประสบการณ์การได้รับผลตอบแทนจากการกระทำ และส่งผลต่อการคาดคะเนผลที่จะได้รับ เช่น บุคคลที่ได้รับประสบการณ์ว่าความผิดพลาดของงานเกิดจากความยากของงาน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานยาก บุคคลจะเชื่อว่างานที่จะทำให้ล้มเหลว และ 3) การควบคุม (Controllability) ความรู้สึกควบคุมสถานการณ์ หากบุคคลรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ระหว่างกระทำพฤติกรรมจนเกิดความผิดพลาด บุคคลจะรู้สึกอับอายหรือโกรธและเลิกกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าบุคคลรู้สึกควบคุมสถานการณ์นั้นได้ จะเพิ่มความเชื่อมั่นในการทำพฤติกรรม นำไปสู่การประสบความสำเร็จในที่สุด (Bandura, 1977)

จากที่กล่าวพบว่าการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาได้เนื่องจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถแห่งตนที่ประกอบไปด้วย 1) ความเชื่อในตนเอง (Locus) เกิดจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) 2) ความมั่นคง (Stability) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังและเป้าหมายของบุคคล ความคาดหวังเกิดจากประสบการณ์การได้รับผลตอบแทนจากการกระทำ และส่งผลต่อการคาดคะเนผลที่จะได้รับ และ 3) การควบคุม (Controllability) เป็นความรู้สึกควบคุมสถานการณ์ หากบุคคลรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ระหว่างกระทำพฤติกรรมจนเกิดความผิดพลาด บุคคลจะรู้สึกอับอายหรือโกรธ และเลิกกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าบุคคลรู้สึกควบคุมสถานการณ์นั้นได้ จะเพิ่มความเชื่อมั่นในการทำพฤติกรรม นำไปสู่การประสบความสำเร็จในที่สุด จะช่วยให้นิสิตมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เมื่อไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ อัสกุล (2528) ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดขนาดของนักเรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการรับรู้ความสามารถในการทำงานที่กำหนดให้สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ดุลยพิรติส (2547) ทำวิจัยเรื่อง ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียน และนิสัยในการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี และแบ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีเลิศ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และดีเลิศ รับรู้ว่าตนมีความสามารถด้านการ เรียนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเลิศ มีการรับรู้ ว่าตนมีความสามารถด้านการเรียนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของกมลพันธ์ คำสีนิล (2548) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความสามารถทางวิชาการและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ความสามารถทางวิชาการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนของวิทยาลัยการศึกษา เพื่อให้นิสิตมีสมรรถนะตามคุรุสภากำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาศึกษาระดับสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2568 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 457 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2568 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 222 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือนัยสำคัญ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 3 ระดับสมรรถนะวิชาชีพครูจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ หรือ IOC (Item Objective Congruence) โดยมีการกำหนดจำนวนข้อคำถามการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งหมด 21 ข้อ ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา อยู่ระหว่าง .67-1.00 และจำนวนข้อคำถามระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งหมด 25 ข้อ ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา อยู่ระหว่าง .67-1.00

3. ดำเนินการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ค่าความเชื่อมั่นของการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เท่ากับ 0.87 และความเชื่อมั่นของระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เท่ากับ 0.85

4. นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความมั่นคง (Stability) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ ด้านความเชื่อในตนเอง (Locus) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.43) และด้านการควบคุมสถานการณ์ (Controllability) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

2. ระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะความเป็นครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ ความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.67) และการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ในภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = .781^{**}$) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครู กับ ความเชื่อในตนเอง (Locus) ($r = .742^{**}$) รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครู กับ ความมั่นคง (Stability) ($r = .682^{**}$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหา กับ การควบคุมสถานการณ์ (Controllability) ($r = .463^{**}$)

อภิปรายผล

1. การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.44) ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากนิสิตครูได้รับประสบการณ์จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาจะมีความรู้ความสามารถแห่งตนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bandura (1997) ที่ระบุว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-efficacy) เป็นความเชื่อของบุคคลในความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tschannen-Moran และ Hoy (2001) ที่พบว่า ประสบการณ์การสอนที่ประสบความสำเร็จเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างการรับรู้ความสามารถแห่งตนของครู โดยนิสิตครูที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบและได้รับการสนับสนุนจากครูพี่เลี้ยงที่ดี มักมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีระบบการนิเทศและสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Woolfolk Hoy และ Burke-Spero (2005) ยังพบว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตครูมีแนวโน้มสูงสุดในช่วงปีสุดท้ายของการศึกษา แต่อาจลดลงในปีแรกของการเป็นครูจริง ดังนั้น การที่นิสิตมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับมากในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการเป็นครูในอนาคต

2. ระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตมีการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 4 ด้านตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ การปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (2556) เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Darling-Hammond (2006) ที่ระบุว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของครู โดยเฉพาะการได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงภายใต้การแนะนำของครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ ทำให้นิสิตครูสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Korthagen และคณะ (2006) ยังชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะครูต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นโอกาสสำคัญที่นิสิตครูจะได้พัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้ผ่านการปฏิบัติจริงและการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนของตนเอง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ในภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = .781^{**}$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตมีความเชื่อในตนเอง (Locus) ความมั่นคง (Stability) และการควบคุมสถานการณ์ (Controllability) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถแห่งตนที่นิสิตนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีสมรรถนะวิชาชีพครูสูงขึ้นตามไปด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถแห่งตนของ Bandura (1997) ที่ระบุว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตนมีอิทธิพลต่อการเลือกกิจกรรม ความพยายาม ความอดทน และรูปแบบความคิดของบุคคล ดังนั้นนิสิตครูที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนจะมีแรงจูงใจในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพมากกว่า โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Klassen และ Tze (2014) ที่ทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัย 40 ชิ้น พบว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตนของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูง มักใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากกว่า

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก และมีสมรรถนะวิชาชีพครูจากการฝึกประสบการณ์อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่โดดเด่นคือความมั่นคงในตนเองและคุณลักษณะความเป็นครู นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับสมรรถนะวิชาชีพครู แสดงว่านิสิตที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนมาก จะมีสมรรถนะวิชาชีพครูสูงตามไปด้วย ดังนั้นการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การรับรู้ความสามารถแห่งตนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า ด้านการควบคุมสถานการณ์ (Controllability) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตครูควรหาแนวทางส่งเสริมทักษะการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะสำคัญในยุคดิจิทัลที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต
2. ระดับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตชั้นปีที่

4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่าความรู้ในเนื้อหาทั้งวิชาชีพครูและวิชาเอกยังไม่เพียงพอต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนยุคปัจจุบัน ดังนั้นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตครูควรปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลที่ตอบสนองผู้เรียน ยุคดิจิทัล 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับสมรรถนะวิชาชีพครูของ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า คุณลักษณะความเป็นครู กับ ความเชื่อในตนเอง (Locus) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ดังนั้น สถาบันที่ผลิตบัณฑิตครูควรให้ความสำคัญและส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้บัณฑิตครูมี สมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์ที่คุรุสากำหนดและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ในอนาคต ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรมีการศึกษาแนวทางการบูรณาการ ความรู้ระหว่างศาสตร์วิชาชีพครูกับวิชาเอกเฉพาะเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล โดยใช้เนื้อหาเป็นฐาน 2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในยุคดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพของนิสิตวิชาชีพครูในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ดำสินิล. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความสามารถทางวิชาการและการ เห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสันติราษฎร์ วิทยาลัย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คุรุสภา. (2556). มาตรฐานวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สิริวรรณค์ อัสกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. ใน รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). (ร่าง) มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะของคุรุ สภา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อนันต์ ดุลยพิริตติ. (2547). ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตน ด้านการเรียนและนิสัยในการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน. ใน รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W. H. Freeman.

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bandura, A. & Cervone, D. (1983). Self-evaluative and self-efficacy effects of goal system. *Journal of Personality and Social Psychology*. 45, 1017-1028.
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey-Bass.
- Klassen, R. M., & Tze, V. M. C. (2014). Teachers' self-efficacy, personality, and teaching effectiveness: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 12, 59-76.
- Korthagen, F., Loughran, J., & Russell, T. (2006). Developing fundamental principles for teacher education programs and practices. *Teaching and Teacher Education*, 22(8), 1020-1041.
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Woolfolk Hoy, A., & Burke-Spero, R. (2005). Changes in teacher efficacy during the early years of teaching: A comparison of four measures. *Teaching and Teacher Education*, 21(4), 343-356.